

výroční zpráva 2010

liga lidských práv

LIGA LIDSKÝCH PRÁV

Bližší spravedlnosti!

vydali jsme

Jak se stát férovou školou II Manuál je určený zejména ředitelům a pedagogickým pracovníkům základních škol. Najdete v něm inspirativní texty o zkušenostech s inkluzivním vzděláváním napsané samotnými ředitelkami a řediteli Férových škol, ale také spoustu zajímavých tipů pro výuku.

Péče porodních asistentek mimo porodnice Analýza mapuje systém poskytování péče v šesti evropských státech, například v Německu či Velké Británii, a nabízí inspiraci pro zkvalitnění českého systému porodnictví.

Právní systémy očkování dětí Analýza právních úprav systému očkování vybraných evropských států by měla sloužit jako podklad pro věcnou a konstruktivní diskusi o podobě budoucí právní úpravy očkování u nás.

Jak férově odškodňovat pacienty? V půlhodinovém dokumentu na příkladu pozůstalých po zesnulé pacientce poukazyujeme na to, že Česká republika stále nemá funkční systém odškodňování pacientů, kteří trpí nikým nezaviněnými následky zdravotnického ošetření.

Odškodňování pacientů v případech, kdy za způsobenou újmu zdravotnické zařízení neodpovídá Systémové doporučení č. 9 se podrobně zabývá problematikou odškodňování v případech, kdy za újmu pacienta nemůže lékař ani nemocnice. Součástí analýzy jsou i návrhy, jak tento problém v České republice uspokojivě vyřešit.

Ochrana práv pacientů Publikace shrnuje současné možnosti mimosoudního řešení sporů, které mají čeští pacienti k dispozici, a přináší návrhy, jak by měl být systém řešení sporů mezi pacienty a lékaři změněn.

Jak se dohodnout bez soudu Manuál s podtitulem Mediace jako prostředek řešení sporů ve zdravotnictví názorně ukazuje, jak je možné vyřešit spor ke spokojenosti všech zúčastněných, aniž by bylo nutné obracet se na soud.

lidi ligy

řekli o nás

Podporuji Ligu lidských práv, protože cítím potřebu změn v naší společnosti a jejího dalšího vývoje. Jsem opravdu rád, že existují organizace, které mají sílu a schopnost měnit věci k lepšímu, a těší mě, že se mohu alespoň malou částí podílet na tomto procesu. Tomáš Kopr, 30 let, grafik, člen klubu Lidi Ligy

Libí se mi filozofie Ligy, to, že hájí lidská práva a podporuje vzdělanost. Sledovala jsem také spor, který se týkal možnosti vlastního rozhodnutí v otázce povinného očkování. Chci mít právo za sebe rozhodovat, proto Ligu podporuji. Lucie Jeřábková, 30 let, fyzioterapeutka, členka klubu Lidi Ligy

Mám pocit, že právo u nás často není na straně spravedlnosti. Orgány, které mají naše práva chránit a zajišťovat spravedlnost, jako jsou justice či policie, nefungují, jak by měly. Proto podporuji mladé lidi, kteří se snaží o nápravu tohoto systému a nejsou poznamenáni korupcí a politickými vazbami. Stoprocentně věřím ve smysluplnost práce Ligy a moc jí fandím. Libuše Kucharičová, 51 let, obchodnice, členka klubu Lidi Ligy

Za hlavní pozitivum práce Ligy považuji její kontinuitu. To, že neřeší jen aktuální případy, ale pracuje dlouhodobě na zlepšování českého právního systému směrem ke svobodné volbě jednotlivce a větší odpovědnosti státu za vlastní pochybení. Pavel Sedláček, 37 let, manager, člen klubu Lidi Ligy

Libí se mi tematické zaměření a aktivity Ligy. Navíc považuji za důležité přispět ke zlepšení situace lidí, kteří to opravdu potřebují. Ivan Prokeš, 77 let, překladatel

klub přátel ligy lidských práv

FANDÍME SPRAVEDLNOSTI

Klub příznivců, kteří mají chuť věci měnit a svou pravidelnou podporou nám pomáhají hájit lidská práva a pracovat na zlepšení kvality života lidí v České republice, vznikl na začátku roku 2010. Za poměrně krátkou dobu existence klubu jsme Lidem Ligy nabídli volný vstup na několik zajímavých akcí. Jeho členové mohli navštívit například benefiční koncert Jazz & Cirkus v brněnské kavárně Savoy.

V říjnu jsme ve spolupráci s kavárnou Anděl, tréninkovým pracovištěm pro osoby s mentálním postižením, připravili pro členy klubu společenský večer spojený s degustací a dražbou vín.

Lidem Ligy jsme také nabídli účast na slavnostní premiéře našeho filmu Školy na férovku, bezplatné hodiny anglické konverzace s profesionálními učitelkami i rodilými mluvčími, mnoho informačních materiálů o naší činnosti a praktických příruček o právech každého z nás při kontaktu s policií či lékaři.

Vaše podpora je pro nás tím nesmírně důležitá. Děkujeme, že nám fandíte. **DAVID ZAHUMENSKÝ** předseda

ČLOVĚKEM LIGY SE MŮŽE STÁT KAŽDÝ. NA INTERNETOVÝCH STRÁNKÁCH WWW.LIDILIGY.CZ NAJDETE ELEKTRONICKOU PŘÍHLÁŠKU A VEŠKERÉ INFORMACE.

liga lidských práv

kontakty

Liga lidských práv
Burešova 6
602 00 Brno

tel.: +420 545 210 446
fax: +420 545 240 012
email: brno@llp.cz

www.llp.cz
www.lidiligy.cz
www.ferovaskola.cz
www.ferovanemocnice.cz
www.reformaopatrovnictvi.cz

Najdete nás také na Facebooku.

tiráž

Liga lidských práv © 2011
Editor: Magda Kucharičová
Grafika a sazba: Nikola Spratek Poláčková
www.nikolapolackova.com

hospodaření

náklady

Materiální náklady, literatura, provozní režie	217 401	3%
Komunikace	185 528	3%
Nájemné	246 843	4%
Tisk, propagace, sazba publikací	717 001	11%
Cestovné	294 863	5%
Právní služby a poplatky	666 598	10%
Odborné služby psychologické, finanční, překlady a tlumočení	115 800	2%
Mzdové náklady, dohody o provedení práce	2 642 998	41%
Odvody soc., zdrav. pojištění, zákonné sociální náklady	796 196	12%
Semináře, workshopy	204 627	3%
Finanční náklady (úroky, kurzové ztráty, poplatky)	352 214	6%
Náklady celkem	6 440 069	100%

strukturované náklady dle jednotlivých témat

Lidská práva ve zdravotnictví	2 839 926	44%
Práva dětí	2 073 440	32%
Soudnictví a policie	748 921	12%
Stáže studentů ze zahraničí, pobyt zahraničních odborníků	411 694	6%
Ostatní náklady (ostatní materiál, služby, náklady na reprezentaci a propagaci, finanční náklady)	366 088	6%
Náklady celkem	6 440 069	100%

příjmy

Vlastní tržby	46 401	1%
Centrum advokacie duševně postižených (MDAC)	733 541	11%
Dotace z veřejných rozpočtů a rozpočtu Evropské unie	965 101	15%
Granty Nadace rozvoje občanské společnosti		
Finanční mechanismy EHP/Norska	1 730 878	27%
Granty Nadace Open Society Institute	1 233 929	19%
Granty Nadace Open Society Fund	1 099 435	17%
Granty jiných nadací	417 759	7%
Dary od fyzických a právnických osob	149 448	2%
Finanční příjmy (úroky, kurzové zisky, ostatní příjmy)	65 777	1%
Příjmy celkem	6 442 269	100%

Hospodářský výsledek - zisk

2 200

děkujeme

Petře Bajerové	Janě Koláčkové	Kláře Snášelové
Veronice Cestrové	Lukáši Křivkovi	Evženovi Sokolovskému ml.
Jamesi Cockbillovi	Vítu Křížkovi	Heleně Vaňurové
Aleš Čumovi	Ondřeji Liškovi	Janu Zlebkové
Kristýně Foukalové	Andřeji Lobotkovi	všem ředitelům Férových škol, zvláště pak Elišce
Tereze Foukalové	Kristině Malíkové	Novoměstské a Radce Renzové
Zuzaně Gregorové	Haně Nele Palkové	komisařkám Férové školy Olze Kusé, Pavle Pole-
Vojtovi Hanákoví	Karlu Pančochovi	chové, Ivetě Němečkové
Petru Hanslianovi	Nikole Poláčkové	advokátům Marii Cilínkové, Ondřeji Dostálovi,
Kateřině H. Hanzlíkové	Ivanu Prouzovi	Robertovi Cholenskému, Tomáši Rašovskému
Kristýně Chmelinové	Alexandru Průšovi	a všem členům klubu Lidi Ligy
Veronice Kaprálové	Ondřeji Řítičkoví	

sponzoři a dárci

Americká ambasáda v Praze; AVGTechologies CZ, s. r. o.; Centrum advokacie duševně postižených (MDAC); Evninet, a. s.; Evropská unie (ESF, Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost); Finanční mechanismy EHP a Norska (EEA Grants, Norway Grants); ISIFA Image Service, s. r. o.; International Women's Rights Action Watch Asia Pacific; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Ministerstvo zahraničních věcí; Nadace OKD; Nadace rozvoje občanské společnosti; Open Society Fund Praha; Open Society Institute Budapešť; ŠPONDR CMS, spol. s r. o.; Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe; Vinařství Koráb; Semper Corporation s. r. o.; Boxed; Plakát s. r. o.; Tutor; AK Rašovský; manželé Macháčkoví

DĚKUJEME VÁM ZA POMOC!

svoboda volby

úvodní slovo

Při pohledu na naši politickou scénu máme ve zvyku se vztekat, nebo naopak propadat hluboké depresi. Přesto ale loňské volby do Poslanecké sněmovny ukázaly, že je možné leccos změnit. Především se podařilo „vykroužkovat“ několik politiků, kteří přes dlouhodobé spojení s různými skandály zůstávali na předních místech kandidátek. Poučit se můžeme také z toho, že pokud volíme změnu, měli bychom důvěřovat spíše těm, kteří už svou práci ukázali, že si naši důvěru zaslouží.

Málokdo by zapochyboval nad tvrzením, že všeobecně a rovně volební právo patří k demokratickému státu zcela automaticky. I loni však byla možnost volit automaticky odepřena více než dvaceti pěti tisícům lidí zbavených způsobilosti k právním úkonům. Ústavní soud sice volební překážku pro lidi zbavené způsobilosti nezrušil, souhlasil s námi ale v tom, že je tato situace neudržitelná, a vyzval obecné soudy, aby způsobilost volit posuzovaly individuálně. Lze jen provokativně konstatovat: Co můžeme ztratit, bude-li mocí volit i ten největší „blázen“?

Svobodnou volbu v cestě za štěstím bychom měli umožnit také těm nejslabším - dětem. Bohužel právo na co možná nejkvalitnější vzdělání je u nás některým dětem stále odíráno. Film „Školy na férovku“, který jsme v loňském roce natočili, ukazuje, že i za současných legislativních podmínek je možné vzdělávat vedle sebe děti takzvané „normální“, děti s postižením, děti romské i ty velmi nadané. Samozřejmě to ovšem stojí nějaké úsilí navíc.

Dlouhodobě prosazujeme svobodnou volbu také v otázkách vlastního zdraví. Proto jsme před soudem zastupovali rodiče, kteří dostali pokutu za to, že nechťeli své děti naočkovat všemi povinnými vakcínami. Nejvyšší správní soud nám dal za pravdu, ale o budoucnosti povinného očkování stále není rozhodnuto.

Přístup Ligy k citlivým otázkám, jako je zbavování způsobilosti k právním úkonům, vzdělávání znevýhodněných dětí nebo povinné očkování, nevychází z automatického prosazování alternativ „za každou cenu“. Snažíme se prosazovat věcnou diskusi založenou na argumentech. Obejdou-li se naši rakouští či němečtí sousedé bez povinného očkování a zbavování způsobilosti, co kdybychom takovou možnost vážně zvážili i my?

David Zahumenský, předseda

liga lidských práv

o organizaci

Jsme nezisková organizace, která hájí spravedlivé a důstojné podmínky pro život v České republice. Naši právníci každý den usnadňují lidem orientaci v džungli paragrafů. Vyhráváme soudní spory na straně slabších a dokazujeme, že právo může sloužit dobrým věcem. Dlouhodobě prosazujeme systémové změny, které pomáhají zlepšit práci zdravotníků, učitelů i policistů.

BLÍŽE SPRÁVEDLNOSTI.

zdravotnictví

práva pacientů

„Ještě jsem písemně nevyužila možnosti dotazu na vašich stránkách. Zatím jsem si vystačila s tím, co již bylo psáno. Jen jsem chtěla touto cestou poděkovat za váš zájem o problémy obyčejných lidí, kteří bojují s větrnými mlýny a stejně jako já si nevědí rady s mnohými věcmi, které se týkají našeho zdravotnictví a nás všech.“ Příspěvek do online poradny Férové nemocnice

Zodpověděli jsme přes 1000 dotazů pacientů. V roce 2010 hledalo na webu Férové nemocnice informace o právech pacientů téměř 120 tisíc návštěvníků. **Vystoupili jsme v Ženevě ve Výboru OSN pro odstranění všech forem diskriminace žen.** Liga kritizovala Českou republiku zejména za její postoj v otázkách neoprávněných sterilizací a řešení domácího násilí. Upozornili jsme také na to, že v České republice stále není ženám umožňováno svobodně rozhodovat o místě porodu. **Dosáhli jsme významného soudního rozhodnutí v otázce povinného očkování.** Před Nejvyšším správním soudem Liga zastupovala rodiče, kteří odmítli pokračovat v očkování svých dětí. Soud přijal argumentaci Ligy, že vyhláška o očkování proti infekčním nemocem odporuje článku 4 Listiny základních práv a svobod, a pokuty zrušil. Prozatím tak skončila mnohdy značně nectlivá praxe úředníků hygienických stanic. **Diskutovali jsme s odborníky i širokou veřejností.** Pomohli jsme uspořádat mezinárodní letní školu zdravotnického práva. K programu Světového týdne respektu k porodu jsme přispěli několika přednáškami a workshopy o právech rodičů. Uspořádali jsme veřejnou diskusi s názvem Kam směřuje očkování dětí v Čechách. Podíleli jsme se na přípravě a průběhu konference Historická úloha porodních asistentek v péči o rodiče.

práva dětí

děti do rodin

„Podle statistik končí v českých ústavech až polovina dětí pouze kvůli finančním problémům svých rodičů. Takový důvod pro umístění dítěte do ústavní péče považujeme za zcela nepřijatelný.“ Michaela Tetřevová, právnička Ligy

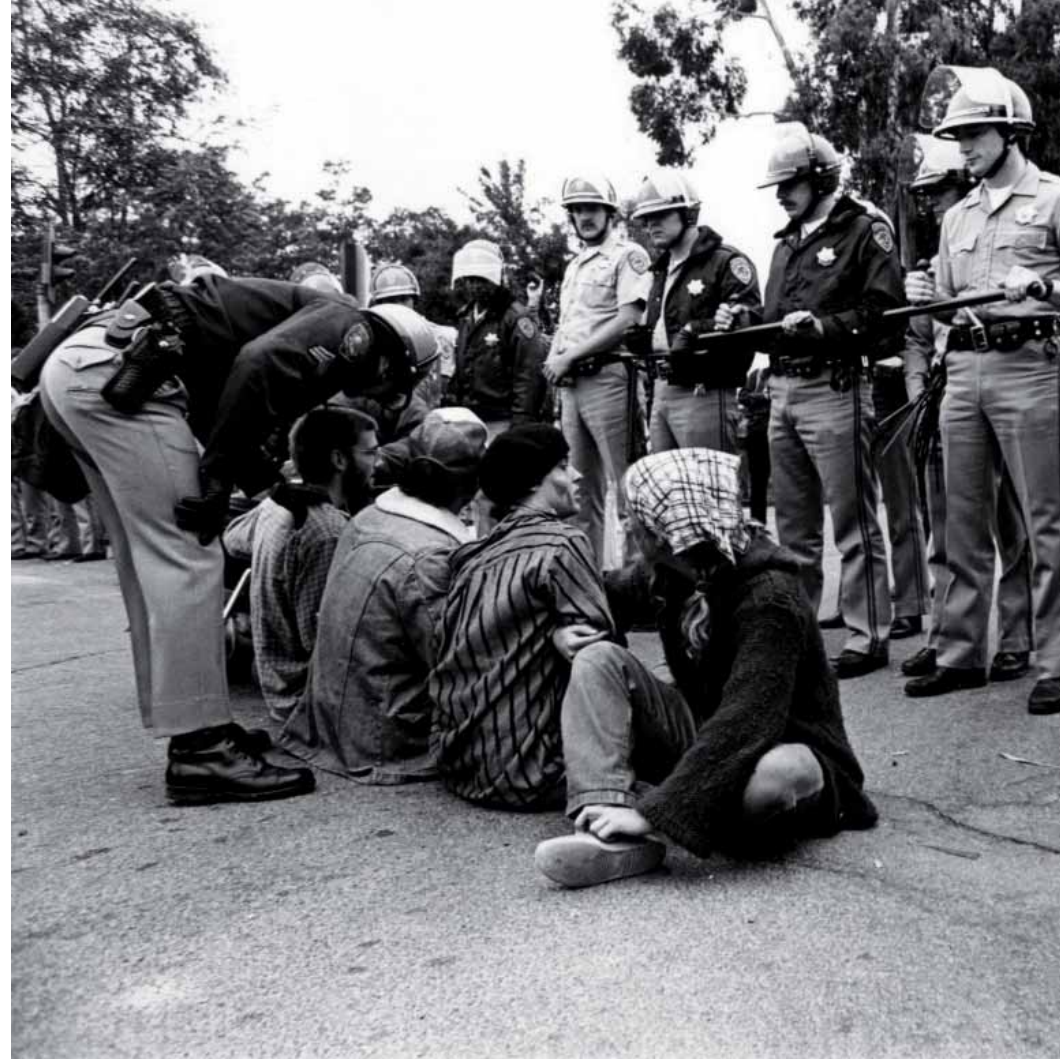
Podílíme se na reformě systému péče o ohrožené děti. Na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí jsme se účastnili dvou konferencí o reformě a aktivně jsme zasahovali do debaty o tom, jak by měl vypadat systém péče o ohrožené děti v budoucnu. **Zastupovali jsme tři rodiny, jejichž děti byly umístěny do ústavní péče.** Odebrání dětí bylo v situaci rodin zcela nepřiměřeným zásahem do jejich práv, který navíc zásadně narušil zdravý vývoj dětí. Naši právníci pomáhali rodičům dostat děti zpět do péče, a minimalizovat tak dobu pobytu dětí v ústavním zařízení. **Informovali jsme OSN o systémovém porušování práv dětí v České republice.** Výboru pro práva dítěte při OSN jsme poslali alternativní zprávu k plnění Úmluvy o právech dítěte, která upozorňuje na diskriminační přístup k základnímu vzdělávání, nerespektování názorů dítěte a velké množství dětí umístěných do ústavů. **Zorganizovali jsme seminář ke sběru etnických dat.** Seminář se věnoval otázce, jak data sbírat, aby to vyhovovalo zákonným podmínkám a zároveň co nejméně zasahovalo do osobních práv jednotlivců. Semináře se zúčastnilo 36 hostů z 8 zemí, převážně střední a jižní Evropy.

férová škola

„Projektu Férová škola jsem měl tu čest vyjádřit podporu jako ministr školství a nadále jej pozorně sleduji. Měl jsem možnost na vlastní oči zažít, jak tento projekt přináší konkrétní výsledky a pozitivní změny dětem, školám, pedagogům i rodičům. Děkuji Lize lidských práv za úsilí, které vynakládá na to, aby se naše společnost stala otevřenější a spravedlivější.“ Ondřej Liška

Ocenili jsme dalších šest Férových škol. Označením „Férová“ se může pochlubit již deset škol. Celkem spolupracujeme s 27 školami z celé ČR, kterým poskytujeme pravidelné konzultace a semináře pro žáky. V rámci workshopu na téma předsudky a lidská práva jsme v roce 2010 pracovali téměř s tisícovkou žáků. **Uspořádali jsme konferenci o inkluzivním vzdělávání.** Pedagogickým odborníkům jsme nabídli novinky a informace o inkluzi a rovném přístupu ke vzdělání. Všechny příspěvky jsou součástí publikace Jak se stát férovou školou II. **Natočili jsme film.** Ve spolupráci s režisérem Evženem Sokolovským ml. natočila Liga film Školy na férovku, který ukazuje příklady dobré praxe na třech Férových školách. Film je určen nejen ředitelům a pedagogům škol, ale i široké veřejnosti. **Se zlínským krajem spolupracujeme na projektu Multikulturní škola.** V rámci akreditovaného semináře na téma diskriminace, předsudky a lidská práva jsme proškolili 216 pedagogů, 22 pracovníků neziskových organizací a 9 ředitelů škol. **Spolupracujeme s lidskoprávními organizacemi v zahraničí.** Zúčastnili jsme se konference o vzdělávání menšin ve Vídni. Pro slovenskou Poradnu pro lidská práva v Prešově jsme přednášeli o Férové škole a fungování inkluzivního systému vzdělávání v Čechách.

práva lidí

se zdravotním postižením

„Lidé se zdravotním postižením čelí v České republice systematické diskriminaci, od nepřístupnosti služeb, přes vzdělávání ve speciálních školách a izolaci v ústavech, až ke zbavování a omezování způsobilosti k právním úkonům, které vedou k automatické ztrátě široké škály práv.“ Maroš Matiaško, právník Ligy a MDAC

Usilovali jsme o navrácení volebního práva lidem se zdravotním postižením. Ústavní soud vydal v případě našeho klienta precedenční výrok, kterým zavázal soudy, aby při jakémkoliv zásahu do způsobilosti k právním úkonům vždy zvažovaly i důsledky svého rozhodnutí. Soudy tedy v řízení o odebrání způsobilosti musí nově začít zkoumat i schopnost člověka posoudit smysl, účel a důsledek voleb. **Pomohli jsme ženě, kterou chtělo město zbavit způsobilosti - kvůli nepořádku.** Po 5 letech soudních sporů Krajský soud v Brně uznal, že řízení o způsobilosti k právním úkonům nemůže sloužit k tomu, aby přinutil člověka chovat se konformně. Je to jeden z mála případů, kde se soud neřídil jenom doporučením soudního znalce, ale zkoumal jak skutečné schopnosti ženy, tak i důsledky, které by na ni omezení práv mělo. **Spolupracujeme s Ministerstvem práce a sociálních věcí na transformaci ústavů.** Odstartovali jsme školení pracovníků sociálních služeb, krajských úředníků a úředníků MPSV o závazcích, které vyplývají z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, o právech klientů sociálních služeb a o odpovědnosti při transformaci zařízení a přechodu na služby poskytované v komunitě. **Naším právníkům Maroš Matiaškovi a Janě Marečkové vyšla kniha** Člověk s duševním postižením a jeho právní jednání. Otázka opatrovnictví dospělých. Publikace pojednává o změnách v přístupu k otázce rozhodování lidí s postižením. Od systému náhradního rozhodování k modelu podpory a asistence. Vydalo ji nakladatelství Linde.

policie a soudnictví

policie

„Vznik nezávislé generální inspekce policie, která by efektivně vyšetřovala trestné činy policistů, je nutností. Současná policejní inspekce vyšetřování policejních excesů v mnohých případech vůbec nezahájí.“ Zuzana Candigliota, právnička Ligy

Zastupovali jsme další oběti policejního násilí. Převzali jsme zastupování obětí ve dvou případech policejního násilí, které byly inspekcí zameteny pod koberec. Ačkoli se každý odehrál na jiném konci republiky, chování policistů bylo velmi podobné – zcela bezdůvodně své oběti bili, nadávali jim a omezovali jejich svobodu. V případě pana Vladimíra, zubního laboranta z Aše, potvrdilo nezáonné jednání policistů bohužel až nezávislé vyšetřování ombudsmana. V obou případech jsme podali žádost o omluvu a odškodnění a usilujeme o to, aby proběhlo pečlivé trestní vyšetřování. **Zastali jsme se účastníků shromáždění.** Zatímco pro vyšetřování trestných činů policistů je typická pasivita, vůči účastníkům demonstrací postupují policejní orgány mnohdy až s nezákonnou aktivitou. Upozornili jsme například na nezákonný zásah policie proti shromáždění několika desítek příznivců Dělnické strany, kteří se sešli před Nejvyšším správním soudem. Na hraničním přechodu v Mikulově pak provedla policie neoprávněnou hromadnou kontrolu totožnosti účastníků pokojného a řádně oznámeného shromáždění. Za tento zásah se po několika písemných výzvách policie nakonec omluvila.

soudnictví

„Jedním z nejalčivějších problémů současné justice jsou průtahy v soudních řízeních. Jejich důsledkem je nejistota záčástných stran, která může podlomit jak důvěru občanů ve schopnost soudu spravedlivě rozhodnout, tak jejich důvěru v právo samotné.“ Kateřina Červená, právnička Ligy

Připomínkami jsme novelu zákona o soudních poplatcích. Bojovali jsme za to, aby vláda upustila od návrhu zavést nové poplatky pro žadatele o osvojení dítěte nebo pro ty, kteří po státu požadují odškodnění za dlouhá řízení či pochybení úřadů. **Spolupracovali jsme na vytváření zákona na ochranu obětí trestných činů.** V rámci pracovní skupiny při Ministerstvu spravedlnosti jsme se zapojili do práce na přípravě zákona, který by měl vést k posílení práv obětí trestných činů. Těm nejzranitelnějším by měl připravovaný zákon zajistit bezplatnou právní pomoc. **Získali jsme pro klientku odškodnění 30.000 za průtahy.** Soudní průtahy jsou jedním z největších problémů českého soudnictví. Naši právníci poskytují rady, jak se proti průtahům bránit, a pomáhají obětem získat za průtahy odškodnění. **Zúčastnili jsme se Pro bono fóra 2010 v Paříži.** Setkali jsme se se zástupci zahraničních neziskových organizací a advokátních kanceláří, které poskytují neziskovým organizacím i veřejnosti některé služby bezplatně, tedy pro bono.